

Vélemény, vita

Hozzászólás Kádár Imre *Vélemény a mezőgazdasági kutatások támogatásáról* című cikkéhez

JAVASLATOK AZ AGRÁRKUTATÁS- FEJLESZTÉSI STRATÉGIÁHOZ

Kozár Ferenc

tudományos tanácsadó, MTA Növényvédelmi Kutatóintézete Állattani Osztály
H2405koz@ella.hu

A Kádár Imre cikkében írottak fontossága a mezőgazdaság szerepének világszerte tapasztalható felértékelődése miatt különösen időszerű. A kutatástámogatás több évtizedes aránytalanságait tárgyaló írása újabb problémákat vet fel, és javaslatokat fogalmaz meg a megoldásra. Időszerűségét fokozza az is, hogy a Nemzeti Agrár Kutatásfejlesztési és Innovációs Kerekasztal résztvevői most dolgozzák ki az agrárkutatás-fejlesztés stratégiáját (Avar, 2008; Anonym, 2008). Jelen írás ehhez szolgál néhány gondolattal és javaslattal.

Az indításhoz vissza kell kanyarodnom egy régi vitához: mi az, amit itt, Magyarországon kell kutatni (ez önmagában is megérdemelne egy újabb, részletesebb elemzést). Két dolgot emelnék ki. Ezekről a közgazdászok és politikusok egy részét nehéz meggyőzni, mert nehezen számszerűsíthetők: határozottan fogalmazva, nagyjából mindent kutatni kell, legalább azért, hogy lássuk, merre halad a világ, megértsük az új elméleteket, tanítsuk,

és használni tudjuk az új technológiákat. Ezt ismerte fel korábban a finn és ír kormányzat, amikor jelentősen felemelte az oktatásra és kutatásra fordított támogatásokat, aminek később meg is lett az igen pozitív hozadéka.

Sok kérdés csak itthon kutatható. Szűkebb szakterületemről veszem a példát. Mindenekelőtt tudnunk kell, hogy nálunk milyen rovarfajok, kártevők, betegségek, növényfajok, gyomok fordulnak elő. Ezeket nemcsak meg kell tudnunk határozni, azt is tudnunk kell, hogy itt és most hogyan fejlődnek, mi a szerepük. Ebből nagy teher hárul a kis országokra, mert pl. Magyarországon körülbelül ugyanannyi rovarfaj él, mint az öt-tízszer nagyobb Angliában, Franciaországban, Németországban. Tehát nekünk is hasonló számú rovarszakértőre van szükségünk. Az is csak itthon kutatható, hogy milyen élővilága van az ország egyes tájainak. Helyettünk senki nem végzi el, még pénzért sem. Ilyen szolgáltatásra sajnos ma még az Európai Unió sincs felkészülve.

A fentiek is alátámasztják Kádár Imre azon, jogos felvetését, hogy hazánk aránytalanul sok pénzt költött például a biotechnológiára a hagyományos, nemzeti fontosságú kutatási irányok rovására. Ezt sajnos a hazai pályázati rendszerek elősegítették és változatlanul támogatják ma is, többek között az objektívnek vélt kutatási mérőszámok alkalmazásával. Holott nyilvánvaló, hogy a kalocsai paprika levéltetveiről írott, fontos tudományos cikket közlő folyóirat impakt faktora nem hasonlítható össze a molekuláris biológiai folyóiratokéval. E mérőszámok nem fejezik ki feltétlenül egy közlemény tudományos értékét, még kevésbé gyakorlati hasznosságát.

Fentiekből következik a javaslat is. A hazai fontosságú kutatási irányok fejlesztése nemzetgazdasági érdek, támogatása a mindenkori kormányok feladata. Meg kell határozni a hazai prioritásokat, biztosítani az ezeket kutató intézmények fennmaradását, alapellátását. Mint azt Kádár Imre is említi, kormányprogram kiírására van szükség e témakörökre, amelyekhez pályázati úton lehet kapcsolódni. A hazai agrárprioritásokhoz van két javaslatom, amelyek a *Magyar Mezőgazdaság*-ban megjelent, előzetes tervezetben nem szerepelnek:

Növénytermesztés

Az éghajlatváltozás és a fokozódó nemzetközi kereskedelem növeli az új növényi károsítók (rovarok, kórokozók, gyomok) behurcolásának, megtelepedésének veszélyét (kukoricabogár, tűzelhalás stb.). Az új károsítók évi több tízmilliárd forintos közvetlen kárt okozhatnak,

de a közvetett kártétel is jelentős lehet, mint az allergiaprobléma, vagy mert az új károsítókat a kereskedelmi háborúban is felhasználhatják. Az ezirányú kutatások megerősítése alapvető és alkalmazott kutatási intézményekben sürgető igény, és nemzeti koordinációt igényel az illetékes minisztériumok, az MTA és az egyetemek közreműködésével.

Természeti erőforrások

Kívánatosnak tartom e terület kibővítését egy eddig figyelmen kívül hagyott témakörrel, az ökológiai növényvédelemmel (Kozár et al, 1986; Sáring, 2008).

A magyar mezőgazdaságban a növényvédelem ma már jelentősen épít a természetben előforduló hasznos élőlényekre mint természeti erőforrásokra. A jövőben a kémiai növényvédő szerekkel szembeni, fokozódó fenntartások, nagy vegyszercsoportok betiltása stb., még inkább előtérbe helyezi az ökológiai növényvédelem lehetőségeinek kutatását és széleskörű elterjesztését. A jelenlegi integrált védekezési technológiák is jelentős mértékben építenek a természet nyújtotta ökoszisztéma szolgáltatásra. Ebbe az irányba mutatnak a biotermesztés és a biológiai növényvédelem elvárásai is. E témakör jelentős alap- és alkalmazott kutatási hátteret, fejlesztést, koordinációt és szaktanácsadói hátteret igényel.

Kulcsszavak: *agrárkutatás, prioritások, kormányprogram, éghajlatváltozás, invazív kártevő rovarok, ökológiai növényvédelem, ökoszisztéma-szolgáltatás*

IRODALOM

Anonym (2008): *Magyar Mezőgazdaság*, 63, 41, 19–26.
Avar László (2008): Nemzeti stratégia készül. *Magyar Mezőgazdaság* 63, 41, 18.
Kádár Imre (2008): *Vélemény a mezőgazdasági kutatások támogatásáról. Magyar Tudomány*, 10, 1255–61.

Kozár Ferenc – Balázs K. – Rác V. (1986): A jövő növényvédelme. *Magyar Tudomány*, 169, 3, 196–203.
Sáring Gyula (2008): A Nagy Barnabás-féle (1957) ökológiai és a Stern és munkatársai-féle (1959) integrált növényvédelmi módszer összehasonlítása. *Növényvédelem*, 44, 1, 3–18.